

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ОБОВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ

КРАВЦОВ Данил Олександрович - аспірант кафедри міжнародного та європейського права, Національний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID: 0009-0000-0899-4191

УДК 341.322:341.3

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.93>

Статтю присвячено дослідженню міжнародно-правових обов'язків держав щодо контролю за діяльністю приватних військових компаній у контексті забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права. Обґрунтовано, що виконання відповідних обов'язків не обмежується лише державами, які використовують приватні військові компанії, а поширюється також на держави походження, держави території та інші держави, юрисдикція яких пов'язана з їх діяльністю. Проаналізовано міжнародно-правові підстави обов'язку держав переслідувати осіб, винних у вчиненні тяжких порушень Женевських конвенцій 1949 року, а також зміст обов'язку забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права, закріпленого у спільній статті 1 Женевських конвенцій. Особливу увагу приділено ролі держав території та держав походження приватних військових компаній у створенні ефективної системи державного контролю, що охоплює ліцензування, державний нагляд, встановлення вимог до діяльності приватних військових компаній, здійснення кримінального переслідування винних осіб та застосування інших правових механізмів запобігання порушенням міжнародного гуманітарного права. Окремо проаналізовано значення міжнародного співробітництва між державами та перспективи розвитку регіональних механізмів правового регулювання діяльності приватних військових компаній. Зроблено висновок, що ефективне забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права потребує комплексної реалізації міжнародно-право-

вих обов'язків різними категоріями держав, удосконалення національного законодавства та подальшого розвитку міжнародних і регіональних механізмів контролю за діяльністю приватних військових компаній. Доведено, що ефективність міжнародно-правового регулювання діяльності приватних військових компаній значною мірою залежить від належної координації дій різних категорій держав та узгодженого виконання ними своїх міжнародно-правових обов'язків.

Ключові слова: приватні військові компанії; міжнародне гуманітарне право; держава походження; держава території; міжнародно-правові обов'язки держав; державний контроль; тяжкі порушення Женевських конвенцій; забезпечення поваги до міжнародного гуманітарного права.

Постановка проблеми

Сучасні збройні конфлікти характеризуються постійним зростанням ролі приватних військових компаній у виконанні військових, охоронних, логістичних та інших функцій, які традиційно належали до компетенції державних збройних сил. Розширення масштабів використання таких компаній актуалізує питання забезпечення дотримання ними норм міжнародного гуманітарного права, а також визначення кола держав, на які покладаються відповідні міжнародно-правові обов'язки щодо контролю за їх діяльністю.

Однією з особливостей сучасного міжнародно-правового регулювання діяльності

приватних військових компаній є те, що забезпечення дотримання ними норм міжнародного гуманітарного права не обмежується виключно обов'язками держав, які безпосередньо укладають із ними контракти. Хоча саме держави, які використовують приватні військові компанії, несуть основну відповідальність за законність використання приватних військових компаній та контроль за їхньою діяльністю, важливу роль у забезпеченні поваги до міжнародного гуманітарного права відіграють і інші держави. До них належать держави походження приватних військових компаній, держави, на території яких вони здійснюють свою діяльність, а також інші держави, які відповідно до норм міжнародного права зобов'язані сприяти дотриманню міжнародного гуманітарного права та запобігати його порушенням. Саме комплексний розподіл міжнародно-правових обов'язків між різними категоріями держав становить одну з ключових передумов ефективного міжнародного контролю за діяльністю приватних військових компаній в умовах сучасних збройних конфліктів.

Водночас держави походження приватних військових компаній, держави території та інші держави, юрисдикція яких пов'язана з їх діяльністю, хоча й не відіграють визначальної ролі у прийнятті рішень щодо використання приватних військових компаній у конкретному збройному конфлікті, нерідко мають найбільш тісний юрисдикційний зв'язок із можливими порушеннями міжнародного гуманітарного права. Саме на їхній території можуть вчинятися воєнні злочини персоналом приватних військових компаній, перебувати підозрювані особи або здійснюватися реєстрація й діяльність відповідних компаній. За таких обставин ефективно виконання цими державами міжнародно-правових обов'язків щодо кримінального переслідування винних осіб, здійснення належного державного контролю та забезпечення поваги до міжнародного гуманітарного права є необхідною складовою міжнародного механізму запобігання безкарності та забезпечення відповідальності за порушення міжнародного гуманітарного права.

Незважаючи на формування відповідної міжнародно-правової доктрини, зміст і межі

обов'язків держав, які не є безпосередніми замовниками приватних військових компаній, залишаються недостатньо визначеними як у міжнародно-правових актах, так і в науковій літературі. Особливої уваги потребують питання реалізації обов'язку забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права, здійснення кримінального переслідування за його тяжкі порушення, а також визначення правових механізмів контролю за діяльністю приватних військових компаній державами походження та державами території. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження міжнародно-правових обов'язків різних категорій держав щодо забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права у сфері діяльності приватних військових компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика міжнародно-правового регулювання діяльності приватних військових компаній посідає важливе місце у сучасній доктрині міжнародного гуманітарного права. У науковій літературі основна увага приділяється питанням міжнародно-правового статусу приватних військових компаній, їх співвідношення з найманством, визначення статусу персоналу під час збройних конфліктів, міжнародно-правової відповідальності держав за їх діяльність, а також аналізу положень Документа Монтре про відповідні міжнародно-правові зобов'язання держав і належні практики щодо діяльності приватних військових і охоронних компаній.

Окремі дослідження присвячені обов'язку держав забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права, закріпленому у спільній статті 1 Женевських конвенцій 1949 року, та його застосуванню до діяльності приватних військових компаній. Однак міжнародно-правові обов'язки держав, які не є безпосередніми замовниками приватних військових компаній, зокрема держав походження, держав території та інших держав, юрисдикція яких пов'язана з їх діяльністю, досі не стали предметом комплексного наукового дослідження. У той же час недостатньо розробленими залишаються питання співвідношення відпо-

відних міжнародно-правових обов'язків, механізмів їх реалізації та ролі національного законодавства у забезпеченні дотримання міжнародного гуманітарного права приватними військовими компаніями. Це зумовлює необхідність подальшого комплексного дослідження зазначеної проблематики.

Отже, метою цієї статті є дослідження міжнародно-правових обов'язків держав, які не є замовниками приватних військових компаній, щодо забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права, а також аналіз механізмів реалізації цих обов'язків державами території, державами походження приватних військових компаній та іншими державами, юрисдикція яких пов'язана з їх діяльністю.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Формально-юридичний метод використано для аналізу норм міжнародного гуманітарного права, що визначають обов'язки держав щодо забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права у зв'язку з діяльністю приватних військових компаній. Порівняльно-правовий метод застосовано під час дослідження національних моделей правового регулювання діяльності приватних військових компаній у різних державах. Системно-структурний метод дав змогу визначити взаємозв'язок між міжнародно-правовими обов'язками держав території, держав походження приватних військових компаній та інших держав, юрисдикція яких пов'язана з їх діяльністю. Доктринальний метод використано для аналізу сучасних наукових підходів до змісту обов'язку держав забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права та механізмів його реалізації.

Виклад основного матеріалу

Поряд із міжнародно-правовими обов'язками держав, які використовують приватні військові компанії, важливу роль у забезпеченні дотримання міжнародного гуманітарного права відіграють і інші держави, на які міжнародне право покладає низку

самостійних обов'язків щодо запобігання та припинення його порушень.

Одним із найважливіших міжнародно-правових обов'язків інших держав щодо забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права є обов'язок переслідування осіб, винних у вчиненні тяжких порушень Женевських конвенцій 1949 року (duty to repress grave breaches). Так, відповідно до статті 49 Женевської конвенції I держави зобов'язуються ввести в дію будь-яке законодавство, необхідне для встановлення ефективних кримінальних санкцій щодо осіб, які вчинили або наказали вчинити будь-яке з тяжких порушень цієї Конвенції. Кожна держава зобов'язана розшукувати осіб, яких підозрюють у вчиненні або відданні наказу про вчинення таких тяжких порушень, і незалежно від їхнього громадянства передавати їх до своїх судів. Вона також може, якщо вважає за доцільне, відповідно до положень свого законодавства, передати таких осіб для судового розгляду іншій заінтересованій державі за умови, що така держава має достатні докази для обґрунтування обвинувачення [4].

Саме цей механізм покликаний забезпечити невідворотність відповідальності за найсерйозніші порушення міжнародного гуманітарного права незалежно від місця їх вчинення чи статусу осіб, які їх скоїли. Цей обов'язок поширюється незалежно від того, чи є підозрювані представниками регулярних збройних сил, чи працівниками приватних військових компаній. Відповідно усі держави зобов'язані вживати належних заходів для притягнення до відповідальності персоналу приватних військових компаній, який обґрунтовано підозрюється у вчиненні воєнних злочинів або інших тяжких порушень міжнародного гуманітарного права.

На практиці найбільш тісний юрисдикційний зв'язок із відповідними правопорушеннями зазвичай мають держави, на території яких вони були вчинені, держави громадянства потерпілих або їхнього перебування, держави громадянства осіб, підозрюваних у вчиненні міжнародних злочинів, а також, у певних випадках, держави, під юрисдикцією яких зареєстровані приватні військові компанії, що є роботодав-

цями таких осіб. Однак міжнародне право не виключає можливості здійснення кримінального переслідування й іншими державами, якщо їхнє національне законодавство передбачає належні підстави юрисдикції, зокрема на основі принципу універсальної юрисдикції щодо найтяжчих міжнародних злочинів.

Окрім обов'язку здійснювати кримінальне переслідування осіб, винних у тяжких порушеннях міжнародного гуманітарного права, на держави покладається більш широкий обов'язок забезпечувати повагу до його норм. Цей обов'язок має універсальний характер і поширюється не лише на дотримання міжнародного гуманітарного права самою державою, а й на вжиття належних заходів, спрямованих на забезпечення його поваги іншими суб'єктами, діяльність яких пов'язана зі збройними конфліктами, зокрема приватними військовими компаніями.

Так, спільна стаття 1 до всіх чотирьох Женевських конвенцій 1949 року встановлює один із фундаментальних принципів міжнародного гуманітарного права, відповідно до якого держави зобов'язуються не лише поважати, а й забезпечувати повагу до положень Конвенцій за будь-яких обставин. На відміну від обов'язку переслідувати осіб, винних у тяжких порушеннях міжнародного гуманітарного права, який має переважно репресивний характер, обов'язок забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права виконує насамперед превентивну функцію. Його зміст охоплює не лише забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права власними органами державної влади, збройними силами та іншими особами, які діють від її імені, а й вжиття заходів, спрямованих на недопущення порушень з боку інших учасників збройного конфлікту [5].

У контексті діяльності приватних військових компаній особливого значення набуває позитивний аспект цього зобов'язання. Поряд із державою, яка залучає приватну військову компанію до виконання відповідних функцій, обов'язок сприяти дотриманню міжнародного гуманітарного права покладається також на державу реєстрації (походження) компанії, державу, на території

якої вона здійснює діяльність, а в окремих випадках і на державу громадянства її персоналу. Хоча обсяг відповідних обов'язків для кожної із зазначених категорій держав може відрізнятися, усі вони повинні використовувати наявні у їхньому розпорядженні правові, адміністративні та дипломатичні засоби для забезпечення поваги до норм міжнародного гуманітарного права [9].

Женевські конвенції не визначають конкретних механізмів реалізації обов'язку забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права, залишаючи державам певну свободу у виборі відповідних заходів. Традиційно такими заходами є дипломатичні звернення до сторін збройного конфлікту щодо необхідності виконання ними норм міжнародного гуманітарного права. Водночас щодо діяльності приватних військових компаній найбільш ефективним механізмом вважається створення національної нормативно-правової бази, яка б регулювала порядок їх функціонування, встановлювала вимоги до підготовки персоналу, визначала допустимі межі здійснення приватної військової діяльності та забезпечувала належний державний контроль за дотриманням міжнародного гуманітарного права [6]. Саме формування такого регуляторного механізму сьогодні розглядається у міжнародно-правовій доктрині як один із ключових інструментів реалізації державами обов'язку забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права.

Так, однією з категорій держав, на які покладається обов'язок забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права, є держави, на території яких здійснюють свою діяльність приватні військові компанії. Саме такі держави мають найбільш безпосередній зв'язок із діяльністю приватних військових компаній та володіють широким спектром правових і адміністративних механізмів контролю за їх функціонуванням.

Держава території може бути не лише замовником послуг приватної військової компанії, а й державою, на території якої здійснюють діяльність приватні військові компанії, залучені іншими державами, міжнародними організаціями, приватними суб'єктами або неурядовими організаціями.

Так, під час збройного конфлікту в Іраку на його території одночасно діяли приватні військові компанії, які виконували контракти не лише для держав-учасниць конфлікту, а й для третіх держав, міжнародних організацій та приватних юридичних осіб. За таких умов держава території має самостійний міжнародно-правовий інтерес у здійсненні належного контролю за діяльністю таких, нерідко озброєних, суб'єктів.

Реалізація цього обов'язку передбачає створення ефективної національної системи правового регулювання діяльності приватних військових компаній. Одним із ключових елементів такого механізму є запровадження обов'язкового ліцензування діяльності компаній, що надають військові або охоронні послуги [10]. Отримання відповідної ліцензії може бути поставлене у залежність від виконання низки вимог, спрямованих на забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права, зокрема проведення перевірки персоналу, організації його навчання нормам міжнародного гуманітарного права, розроблення правил застосування сили, що відповідають міжнародно-правовим стандартам, створення внутрішніх механізмів розслідування можливих порушень та передачі їх результатів компетентним державним органам для подальшого реагування [1].

У той же час слід вказати, що ефективне державне регулювання діяльності приватних військових компаній не повинно обмежуватися лише процедурою ліцензування. Комплексна нормативно-правова база має визначати допустимі види діяльності, які можуть здійснювати приватні військові компанії, встановлювати обмеження щодо використання окремих видів озброєння та спеціальних засобів, а також передбачати чіткі вимоги до порядку укладення й виконання відповідних контрактів. Залежно від обраної моделі державного регулювання дозвільний механізм може ґрунтуватися як на видачі загальної ліцензії на здійснення відповідної діяльності, так і на необхідності отримання окремого дозволу або повідомлення компетентних органів щодо кожного конкретного контракту. Важливим елементом такого механізму є також ведення

реєстру персоналу приватних військових компаній, що забезпечує належний державний контроль за їх діяльністю [3].

Не менш важливим складником національної системи регулювання є створення ефективного механізму державного нагляду за діяльністю приватних військових компаній та встановлення юридичної відповідальності за порушення вимог законодавства. До таких заходів можуть належати анулювання ліцензії, накладення адміністративних або фінансових санкцій, стягнення забезпечувального внеску, а у випадках вчинення правопорушень застосування заходів кримінальної відповідальності. З метою забезпечення прозорості функціонування зазначеної системи доцільним також є запровадження обов'язку регулярного звітування уповноважених органів перед парламентом щодо практики застосування законодавства у сфері діяльності приватних військових компаній.

Не менш важливу роль у забезпеченні дотримання міжнародного гуманітарного права відіграє держава, під юрисдикцією якої зареєстрована приватна військова компанія. Саме держава походження (home State) перебуває у найбільш сприятливому становищі для здійснення ефективного державного контролю за створенням, організацією та діяльністю таких компаній, оскільки вона визначає правові умови їх функціонування, здійснює їх реєстрацію та має можливість встановлювати обов'язкові вимоги до порядку надання військових і пов'язаних із ними послуг. На відміну від держави території, яка контролює діяльність приватної військової компанії під час виконання нею конкретних операцій, держава походження здатна впливати на діяльність компанії ще на етапі її створення та виходу на міжнародний ринок приватних військових послуг.

Запровадження спеціального правового режиму дозволяє державі походження реалізовувати свою юрисдикцію щодо діяльності приватних військових компаній навіть тоді, коли вони виконують контракти за межами її території. Це має особливе значення з огляду на міжнародний характер діяльності таких компаній, які переважно здійснюють свої операції в інших державах,

зокрема в районах збройних конфліктів. Екстериторіальне регулювання сприяє забезпеченню єдиних стандартів діяльності приватних військових компаній незалежно від місця виконання ними контрактів, а також мінімізує ризики уникнення відповідальності шляхом використання юрисдикцій із менш суворими вимогами.

Незважаючи на важливість такого механізму, спеціальне законодавство, спрямоване на регулювання діяльності приватних військових компаній за кордоном, залишається винятком. Однією з небагатьох держав, яка запровадила комплексне правове регулювання у цій сфері, є Південно-Африканська Республіка, законодавство якої поширюється на діяльність як приватних військових компаній, так і власних громадян за межами держави [11]. У деяких інших країнах окремі аспекти надання військових або пов'язаних із ними послуг регулюються законодавством у сфері експортного контролю товарів військового призначення. Водночас Велика Британія, яка є державою походження значної кількості приватних військових компаній, протягом тривалого часу розглядає можливість запровадження спеціального правового механізму контролю за діяльністю таких компаній за кордоном [2].

До основних елементів правового регулювання діяльності приватних військових компаній державою походження може належати запровадження обов'язкового ліцензування, за якого дозвіл на здійснення відповідної діяльності надається лише компаніям, що відповідають встановленим законодавством вимогам. Такі вимоги можуть охоплювати перевірку персоналу, забезпечення його підготовки з питань міжнародного гуманітарного права, запровадження внутрішніх процедур контролю та інших механізмів, спрямованих на забезпечення дотримання міжнародно-правових стандартів.

Крім отримання загальної ліцензії, законодавство держави походження може передбачати необхідність одержання окремого дозволу на виконання кожного конкретного контракту або операції за кордоном. Під час вирішення питання про надання такого дозволу компетентні органи можуть

оцінювати характер запланованої діяльності, державу, на території якої вона здійснюватиметься, а також ризики можливого порушення норм міжнародного гуманітарного права. За аналогією з механізмами експортного контролю озброєнь, дозвіл може бути відмовлено у разі, якщо існують достатні підстави вважати, що виконання відповідного контракту може сприяти порушенням міжнародного гуманітарного права або загрожувати міжнародному миру й безпеці.

У той же час законодавство держави походження може встановлювати пряму заборону на здійснення окремих видів діяльності приватними військовими компаніями, зокрема безпосередню участь у бойових діях, а також визначати систему юридичної відповідальності за провадження діяльності без необхідних дозволів або з порушенням умов їх видачі. З метою забезпечення прозорості державного контролю доцільним є також запровадження механізму регулярного звітування компетентних органів перед парламентом щодо практики застосування відповідного законодавства та результатів його реалізації.

Однак запровадження відповідної нормативно-правової бази саме по собі не гарантує ефективності державного контролю. Основна складність полягає у забезпеченні практичного нагляду за діяльністю приватних військових компаній за межами національної території. На відміну від міжнародної торгівлі товарами військового призначення, яка підлягає митному контролю, надання військових або пов'язаних із ними послуг здійснюється без фізичного переміщення матеріальних об'єктів, що істотно ускладнює здійснення державного контролю та перевірку дотримання встановлених вимог [8].

За таких умов ефективне функціонування системи державного регулювання значною мірою залежить від належної взаємодії між державою походження приватної військової компанії та державою, на території якої вона здійснює свою діяльність. Обмін інформацією, координація дій компетентних органів, взаємна правова допомога та інші форми міжнародного співробітництва є необхідними передумовами для здійснення

ефективного контролю за діяльністю приватних військових компаній та забезпечення дотримання ними норм міжнародного гуманітарного права.

Важливим напрямом удосконалення відповідного механізму може стати також регулювання діяльності приватних військових компаній на регіональному рівні. На відміну від виключно національних моделей, регіональне правове регулювання сприяє уніфікації вимог до діяльності таких компаній, запобігає виникненню регуляторних диспропорцій між державами одного регіону та створює рівні конкурентні умови для суб'єктів відповідного ринку. У науковій літературі неодноразово висловлювалася думка про доцільність розроблення такого механізму в межах Європейського Союзу, хоча практичні кроки щодо його запровадження наразі залишаються обмеженими [7].

Висновки

Дослідження засвідчило, що забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права у сфері діяльності приватних військових компаній не є виключним обов'язком держав, які залучають такі компанії до виконання відповідних функцій. Самостійні міжнародно-правові обов'язки покладаються також на держави території, держави походження приватних військових компаній, а в окремих випадках і на держави громадянства їх персоналу. Такий підхід формує багаторівневу систему міжнародного контролю за діяльністю приватних військових компаній.

Встановлено, що зазначені обов'язки мають як репресивний, так і превентивний характер. До перших належить обов'язок кримінального переслідування осіб, винних у тяжких порушеннях міжнародного гуманітарного права, незалежно від їх належності до регулярних збройних сил чи приватних військових компаній. Превентивний аспект реалізується через обов'язок забезпечувати повагу до міжнародного гуманітарного права, що передбачає здійснення державами ефективних правових, адміністративних та організаційних заходів.

Ключовим інструментом виконання цих обов'язків є створення комплексної системи

національного регулювання діяльності приватних військових компаній, яка має охоплювати ліцензування, державний нагляд, контроль за діяльністю за кордоном, ефективні механізми відповідальності та міжнародне співробітництво між державою походження і державою території. Водночас сучасне міжнародно-правове регулювання залишається фрагментарним, що зумовлює необхідність подальшої гармонізації національного законодавства та розвитку регіональних і міжнародних механізмів контролю за діяльністю приватних військових компаній.

Література

1. Coalition Provisional Authority. (2004, June 26). Memorandum No. 17: Registration requirements for private security companies. <https://govinfo.library.unt.edu/cpa-iraq/regulations/>
2. Foreign and Commonwealth Office. (2002). Private military companies: Options for regulation (HC 577). The Stationery Office.
3. Henckaerts, J.-M., & Doswald-Beck, L. (2005). Customary international humanitarian law (Vol. 1: Rules). Cambridge University Press.
4. International Committee of the Red Cross. (1949). Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field. Geneva, 12 August 1949. <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gci-1949>
5. International Committee of the Red Cross. (2020). Commentary on the Third Geneva Convention: Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War (2nd ed.). Cambridge University Press.
6. Kalshoven, F. (1999). The undertaking to respect and ensure respect in all circumstances: From tiny seed to ripening fruit. Yearbook of International Humanitarian Law, 2, 3–61.
7. Krahmann, E. (2005). Regulating private military companies: What role for the EU? Contemporary Security Policy, 26(1), 103–122.
8. MacLeod, S., Swed, O., & Caparini, M. (2023). Private military and security companies in armed conflict: The current regulatory landscape for private military and security

companies. In Stockholm International Peace Research Institute (Ed.), *SIPRI Yearbook 2023: Armaments, Disarmament and International Security* (pp. 143–153). Oxford University Press.

9. Sandoz, Y., Swinarski, C., & Zimmermann, B. (Eds.). (1987). *Commentary on the Additional Protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949*. International Committee of the Red Cross/Martinus Nijhoff Publishers.

10. Sierra Leone. (2002). *National Security and Central Intelligence Act, 2002* (Act No. 10 of 2002). Government of Sierra Leone.

11. South Africa. (1998). *Regulation of Foreign Military Assistance Act, 1998* (Act No. 15 of 1998). Government Gazette.

INTERNATIONAL LEGAL OBLIGATIONS OF STATES REGARDING THE OVERSIGHT OF PRIVATE MILITARY COMPANIES

This article examines the international legal obligations of States regarding the oversight of private military companies in the context of ensuring compliance with international humanitarian law. It argues that these obligations are not limited to States employing private military companies but also extend to home States, territorial States, and other States whose jurisdiction is connected with their activities. The article analyses the international legal basis of the obligation to prosecute persons responsible for grave breaches of the 1949 Geneva Conventions, as well as the obligation to

ensure respect for international humanitarian law established in common Article 1 of the Geneva Conventions. Particular attention is paid to the role of territorial States and home States in establishing effective systems of State oversight, including licensing, governmental supervision, regulation of private military companies' activities, criminal prosecution of offenders, and the implementation of other legal mechanisms aimed at preventing violations of international humanitarian law. The article also examines the significance of international cooperation among States and the prospects for developing regional mechanisms for the legal regulation of private military companies. It concludes that effective compliance with international humanitarian law requires the coordinated implementation of international legal obligations by different categories of States, further development of domestic legislation, and the strengthening of international and regional oversight mechanisms governing the activities of private military companies. The study further demonstrates that the effectiveness of the international legal regulation of private military companies largely depends on the coordinated actions of different categories of States and the consistent fulfilment of their respective international legal obligations.

Keywords: private military companies; international humanitarian law; home State; territorial State; international legal obligations of States; State oversight; grave breaches of the Geneva Conventions; obligation to ensure respect for international humanitarian law.